

Vogels van Terschelling

Door een prachtige samenwerking van de Fryske Akademy, het Onderling Levensverzekering Genootschap „De Olveh van 1879” en het RIVON is Tanis in de gelegenheid gesteld zijn uitermate nauwkeurige studie van de vogels van Terschelling, zowel in het veld als in de literatuur, in druk te laten verschijnen. De wens van de schrijver, dat door deze bijdrage een intensiever onderzoek naar de ornithologische betekenis van het gehele Nederlandse en Duitse Waddengebied wordt gestimuleerd, zal ongetwijfeld wel opgaan. Soort voor soort worden de broedvogels en daarna ook de niet broedende vogels behandeld. Tanis heeft geen bron onaangeroerd gelaten om nadere gegevens voor zijn werk te verkrijgen en kent het eiland zelf ook uitermate goed. Het boek is niet alleen voor de regelmatige bezoeker van het eiland van veel waarde, maar ook een stimulans om onze andere Waddeneilanden op deze wijze onder de loupe te nemen. De elzenhaag bij het Biologisch Station blijkt al heel wat prachtige gegevens opgeleverd te hebben en belooft daarom zeker ook nog veel voor de toekomst.

Het toerisme en ook de militaire oefeningen hebben op het eiland reeds vele wijzigingen gebracht. Onherstelbare verliezen zijn echter nog niet geleden, ofschoon tal van broedvogels de eerste zullen zijn, die door wijzigingen zullen verdwijnen. Het boek is reeds met veel enthousiasme ontvangen en wij feliciteren Tanis dan ook met deze uitgave. Hopelijk heeft hij nog de gelegenheid vele aanvullingen hierop in de loop der jaren te geven, natuurlijk bijgestaan door elke vogelliefhebber die op Terschelling is geweest en hem in zijn ervaringen laat delen. J. T.

J. J. C. Tanis: De vogels van Terschelling. Overzicht van alle op het eiland waargenomen soorten. RIVON-mededeling nr. 143. Uitg. Fryske Akademy, Leeuwarden, 1963, nr. 221, 159 pagina's & tabellen. Prijs f 3,50.

De wereld der vogels

Jean Dorst is, helaas, een der weinige Franse ornithologen, wiens publicaties een vergelijking met die van andere Europese vogelkundigen doorstaan. In „De wereld der vogels” geeft hij, bij kleurige illustraties van Pierre Probst en in een goede Nederlandse vertaling en bewerking van Jan Frencken een alge-

meen overzicht van de vogelwereld dat uiterlijk sterk de indruk maakt van een soort prentenboek, doch waarvan de tekst dieper graaft, dan men bij eerste aanblik zou verwachten, hetgeen overigens van deze auteur niet behoeft te verwonderen.

Men kan het betreuren, dat dwars over de vaak zeer aantrekkelijke illustraties de namen der vogels werden gedrukt, het geheel is toch wel een plezierige inleiding tot de boeiende wereld der vogels. In het hoofdstuk „Vogelbescherming” hadden we wel graag het adres vermeld gezien van de ruim 60-jarige „Nederlandse Vereniging” (die op haar beurt steeds gaarne verwijst naar regionale en plaatselijke organisaties) en naar de door deze vereniging uitgegeven vlugschriften over wintervoeding en nestkasten, vooral ook, omdat de afgebeelde nestkasten van het minder geschikte „holle-boomstam-type” zijn.

Niettemin een boek, dat wij als algemene inleiding gaarne aanbevelen en dat er zeker zal toe bijdragen meer belangstelling door de vogels te wekken. K. Z.

Jean Dorst: De wereld der vogels. Met ill. van Pierre Probst. Nederlandse vertaling en bewerking van Jan Frencken Zuid-Nederlandse Uitgeverij „Helmond” z.j. Prijs f 14,90.

Avifauna van Texel

Van Orden stelde een zeer kritische lijst van soorten en ondersoorten samen welke op het eiland Texel zijn waargenomen. Behalve een groot aantal oudere waarnemingen van zeldzamere soorten, welke voornamelijk uit de literatuur werden geput, slaagde hij er in zelf over het broedseizoen 1962 een nauwkeurige broedvogelcensus te houden voor vele soorten.

Hierdoor verkrijgen wij een goed beeld van de huidige broedvogelstand en het voorkomen van de zeldzamere soorten op het eiland. Van veelvuldiger voorkomende doortrekkers wordt volstaan met de vermelding gedurende welke periode men hen kan verwachten.

Het is een goede leidraad voor de vogelliefhebber die Texel bezoekt en schenkt de gelegenheid eigen waarnemingen naar waarde te bepalen.

Broedgegevens van vroeger jaren worden slechts bij uitzondering vermeld, maar kennelijk was het bij deze eerste uitgave ook niet de bedoeling zo diep op de finesses in te gaan. Zoals reeds in het voorwoord wordt gezegd een sobere en kritische lijst, die een goede grondslag

vormt voor een betrouwbaar overzicht van de Texelse vogelbevolking.

Voor aanvullingen wordt dan ook iedereen die zijn vogelwaarnemingen op het eiland noteert, en deze niet in een ornithologisch tijdschrift publiceert, verzocht zijn notities door te geven aan het Texels Museum.

J. T.

Chr. van Orden: Avifauna van Texel. Met medewerking van M. Mantje en G. J. de Haan. Omslagontwerp en illustraties van J. P. Reydon. 1963. Uitgave Texelse Museumvereniging, 40 pag., 10 ill. Prijs f 1,75.

De V.V.V. Texel gaf een boekje uit over de reservaten op dit eiland en de aldaar voorkomende of te verwachten vogels. Een lijst van broedvogels is toegevoegd. Tekst en illustraties van A. J. Binsbergen.

J. T.

Vogels in bos, park en stad

In dezelfde verzorgde uitvoering, opnieuw met charmante pentekeningen van Rein Stuurman, heeft M. de Jong na zijn „Vogels in het open veld” een deeltje over de vogels van bos, park en stad laten volgen. Cees Scholtz stond een elftal fraaie kleurenfoto's af, die goed werden gereproduceerd en alles bijeen is dit een boekje, dat zeker nieuwe vogelvrienden zal helpen maken.

Men kan er uiteraard over twisten of de wat gekunstelde onderverdeling in vogels van de bossen, van parken en tuinen en om de huizen, overal nu wel even logisch is. *Geelgors* noch *aalscholver* lijken mij erg typerend voor parken en tuinen, maar dit is voornamelijk een kwestie van smaak. Het geheel is toch eigenlijk een veel te aardig boekje, om op details te vitten.

K. Z.

M. de Jong: Vogels in bos, park en stad. Uitg. C. A. J. v. Dishoeck, Bussum z.j. Prijs geb. f 4,90.

Vogels waarnemen

Henry Makowski is medewerker aan een der Duitse „Vogelschutzwarten” en heeft in de loop der jaren vele groepen bezoekers en individuele belangstellenden over het vogelbeschermingswerk moeten vertellen. De vele vragen die op hem worden afgevuurd waren aanleiding voor hem de antwoorden in boekvorm te publiceren, waarvan J. E. Sluiter ons nu een Nederlandse bewerking onder de titel „Vogels waarnemen, een mooie hobby” aanbiedt. Inderdaad een bewerking, want Sluiter heeft de Duitse tekst

aan de Nederlandse situatie aangepast en bovendien de vele foutjes van de nogal slordige eerste Duitse editie gecorrigeerd.

„Vogels waarnemen” is daardoor een prettig boek, dat degenen wier belangstelling voor vogels is gewekt, op weg wil en kan helpen. Overigens heeft de nonchalance van de auteur toch ook de bewerkte nog parten gespeeld, want de auteur van de prachtige „A Guide to Bird Watching” is niet John Hickey, maar (Prof.) Joseph J. Hickey. Wat niet wegneemt dat, wie wat meer over vogels wil vernemen, in „Vogels waarnemen” een voortreffelijke gids zal vinden.

K. Z.

Henry Makowski Vogels waarnemen, een mooie hobby. Uitg. N.V. W. J. Thieme en Cie, Zutphen, z.j. Prijs f 7,50.

De Kievittepolder

De actieve vogelbeschermingswacht West Zeeuws-Vlaanderen „Het Duumpje” heeft een gestencilde uitgave het licht doen zien, waarin een stukje duinterrein beschreven wordt, dat aansluit aan het natuureservaat „Het Zwin” van de Stichting „Het Zeeuwse Landschap”. Het grootste deel van deze uitgave bevat gegevens over vogels, vnl. van de heren Koopman uit Knokke en Enkelaar. In 1953 blijkt er zelfs de *hop* te hebben gebroed. De totale oppervlakte van dit terreintje is ongeveer 18 ha.

Door deze uitgave wil de vogelbeschermingswacht het terrein meer in de belangstelling brengen om tegen te gaan, dat dit terreintje ten offer zou vallen aan bebouwing.

J. T.

Handbook of North American birds

Wonderlijk genoeg bezat Noord-Amerika, de bakermat van Petersons Fieldguides (en vele andere voortreffelijke boekjes die de beginner wegwijzen kunnen maken) geen echt „handboek”, dat de wat meer gevorderde belangstellende kon inlichten over de uiterst boeiende avifauna van dit werelddeel. Toegegeven, er bestaat ook geen Europees handboek, maar zowel het „Handbook of British Birds” als het „Handbuch der deutschen Vogelkunde” (van welk laatste de nieuwe uitgave overigens wel erg lang op zich laat wachten), behandelend vrijwel alle Europese soorten.

Onder redactie van Ralph S. Palmer is nu het eerste deel van een „Handbook of North American Birds” verschenen,

dat in de hierboven gesignaleerde leemte moet voorzien. En laat ik er onmiddellijk aan toevoegen: het doet dit op voortreffelijke wijze. Maar liefst 26 prominente Amerikaanse vogeldeskundigen werken mee aan deze uitgave, die mogelijk werd gemaakt door de American Ornithologists' Union en het New York State Museum en Science Service, alsmede het Louis Stern Memorial Fund.

De opzet is om in 12 delen de gehele vogelwereld van Noord-Amerika te behandelen en zelfs als men voor de komende delen de prijs van 5 gns. weet te handhaven, betekent dit dat er met de aanschaf van het geheel een dikke zeshonderd gulden zal zijn gemoeid.

De vraag rijst dan uiteraard welke waarde deze uitgave zal hebben voor de Europese vogelaar? Het antwoord moet zijn, dat wie zich inderdaad diepgaand met de bestudering van de vogelwereld bezig houdt, dit boek niet zal kunnen ontberen. Toegegeven: het merendeel der behandelde soorten is nimmer in Europa aangetroffen. Maar reeds in het eerste deel van dit Handbook treffen we er vele aan, die ook tot de Europese avifauna behoren. En dit overzicht over hetgeen thans bekend is over de avifauna van Noord-Amerika kan ons verder slechts prikkelen om ook over de eigen vogelwereld dergelijke uitvoerige bijzonderheden te verzamelen.

Palmer had het voordeel, zich te kunnen spiegelen aan „Handbook” en „Handbuch” en in vergelijking met beide uitgaven is dit nieuwe „Handbook” ongetwijfeld weer een stap vooruit. Er is al op gewezen dat met name ten aanzien van de verspreiding der soorten buiten het eigenlijke gebied waarvoor dit nieuwe boek is bedoeld, Palmers „Handbook” nogal eens tekort schiet (van elke soort worden verspreidingskaarten gegeven), maar anderzijds mag worden vastgesteld, dat dit nieuwe „Handbook” in vele opzichten zijn Europese voorgangers overtreft.

Daarom kunnen we deze uitgave slechts toejuichen en met belangstelling afwachten, in hoeverre de eindredacteur erin zal slagen op de veelal gegronde kritiek van recensenten te reageren. Terwijl wij tevens met spanning afwachten, in hoeverre de al zo geruime tijd geleden aangekondigde tweede druk van het „Handbuch” de vergelijking met deze Amerikaanse opzet zal kunnen doorstaan. K. Z.

Ralph S. Palmer (ed.): *Handbook of North American Birds. Volume I (Loons through Flamingos)*. Yale University Press, New Haven and London, 1962. Prijs 5 gns.

Birdwatching

Dr. E. A. R. Ennion, bij velen bekend door zijn leiderschap van Monks' House (waarover hij een boeiend boek schreef), heeft daar vele cursussen geleid voor beginnende vogelliefhebbers. De daarbij opgedane ervaringen hebben nu hun weerslag gevonden in een boekje, dat eveneens de bedoeling heeft beginners in te leiden tot de vogelstudie. Hij doet dat op prettige, instructieve wijze en behandelt in kort bestek velerlei onderwerpen, die de kennis en het inzicht van beginnende, maar ook van gevorderde vogelaars kunnen verrijken. Dat hij bovendien een verdienstelijk tekenaar is, bewijzen opnieuw de vele illustraties van dit gaarne aanbevolen boekje. K. Z.

E. A. R. Ennion: *Birdwatching*. Pelham Practical Books. Uitg. Michael Joseph Ltd., London, 1963. Prijs 16s. (In Nederland f 9,75. Imp. Kirberger & Kesper, Amsterdam).

Birds, a primer of ornithology

Minder geslaagd lijkt me dit deeltje in een bekende serie, dat weliswaar aanzienlijk goedkoper is, maar niet veel meer biedt dan een lijst van de op de Britse eilanden voorkomende vogelsoorten, met een weinig originele toelichting en wonderlijk genoeg nog steeds in de „Handbook”-volgorde. Het is erg jammer dat de uitgever, die er toch heus wel zorg aan heeft besteed en het boekje voor een verrassend lage prijs aanbiedt, niet gelukkiger is geweest in zijn keuze van een auteur. K. Z.

George E. Hyde: *Birds, a primer of ornithology*. Teach Yourself Books. Uitg. The English Universities Press Ltd., London z.j. Prijs 7s. 6d. (In Nederland f 4,70. Imp. Kirberger & Kesper, Amsterdam).

Collins Guide to Birdwatching

Richard Fitters boek richt zich ook al tot beginnende vogelaars en, zoals te verwachten was van deze auteur: het is een goed werkstuk geworden. Maar toch vraag ik mij af, waarom niet min-

der dan 112 van de in totaal 254 blz. (dus bijna de helft) werd gereserveerd voor „identificatie” in een boek, dat zo duidelijk is bedoeld om te worden gebruikt in combinatie met Fitters „Collins Pocket Guide to British Birds”.

Waarbij Fitter nog steeds hardnekkig vast houdt aan zijn toch door zeer weinigen gewaardeerde indeling van de vogels naar hun afmetingen. Het was naar mijn gevoel nuttiger geweest, als deze ruimte was gebruikt om de praktische adviezen aan beginnende vogelaars in het eerste deel van het boek wat uitvoeriger te maken.

Het derde deel zal vooral ook voor Europese bezoekers aan de Britse eilanden heel nuttig kunnen zijn, want het geeft, na een korte beschrijving van de biotopen, per county uitvoerige lijsten van vogelrijke terreinen en reservaten, zowel in Engeland, als in Wales, Schotland en Ierland, met adressen van regionale organisaties en zelfs een vermelding van de beschikbare publikaties. Alles bijeen genomen een nuttig boekje, met 49 pentekeningen van R. A. Richardson en een groot aantal voortreffelijk gereproduceerde foto's van Eric Hosking.

K. Z.

R. S. R. Fitter: Collins Guide to Bird Watching. Uitg. Collins, London 1963. Prijs 21s. (In Nederland f 12,20 Imp. Kirberger & Kesper, Amsterdam).

Bird

Lois en Louis Darling richten zich vooral tot de al wat gevorderde vogelaars, die hun kennis willen verrijken en verdiepen. In prettig leesbare vorm vertellen zij over evolutie, gedrag, anatomie en fysiologie der vogels en wie hun boek aandachtig heeft gelezen, zal daarvan zowel bij het kijken naar vogels als vooral ook bij verdere literatuurstudie veel profijt hebben. Het is bijzonder fraai uitgegeven en wordt enthousiast ingeleid door Dr. N. Tinbergen. Uiteraard ontleen de Amerikaanse auteurs hun voorbeelden en illustraties vaak aan vogels van de Nieuwe Wereld, doch dit lijkt mij geen ernstig bezwaar, vaak zelfs een voordeel.

K. Z.

Lois and Louis Darling: Bird. Uitg. Methuen & Co. Ltd., London z.j. Prijs 30s. (In Nederland f 17,10. Imp. Kirberger & Kesper, Amsterdam).

ornitholoog is, die zijn studie van de *huismus* verrichtte in zijn (schaarse) vrije tijd. Eens te meer bewijst Summers-Smith daarmee dat de bestudering van vogelsoorten door amateurs vooral dient gericht te zijn op algemeen voorkomende soorten, die men immers zonder veel moeite voortdurend kan observeren. In de toch reeds zo voortreffelijke „New Naturalist Series” is dit boek van Summers-Smith zeker een der meest aantrekkelijke delen, dat tot eigen waarnemingen prikkelt (waarvoor het zeker ruimte laat) en bewijst, dat de vogel uit eigen achtertuin zeker evenveel aandacht verdient, als de veel geplaagde *roerdomp* en *purperreiger* van het afgelegen rietland. Zeer warm aanbevolen.

K. Z.

D. Summers-Smith: The House Sparrow. The New Naturalist. Uitg. Collins, London, 1963. Prijs 25s.

A Field Guide to the Birds of East and Central Africa

Slechts weinigen zullen zo bevoorrecht zijn, een reisje naar Oost- en Centraal-Afrika te kunnen maken. Maar wie zo gelukkig is, zal zeker blij zijn met het boek, dat J. G. Williams ons thans biedt. De auteur heeft het zelf, wat onbeholpen maar met zeer goede bedoelingen bezield, geïllustreerd en de Europese vogelaar zal er bovendien verscheidene soorten in aantreffen, waarmee hij reeds (min of meer) vertrouwd is. Pas wie wel eens in een volkomen vreemd gebied terecht is gekomen, zal de waarde van een dergelijke gids volkomen kunnen waarderen en daarmee het belangrijke pionierswerk dat Williams heeft verricht

K. Z.

J. G. Williams: A Field Guide to the Birds of East and Central Africa. Uitg. Collins, London, 1963. Prijs 45s. (In Nederland f 25.65. Imp. Kirb. & Kesper, Amsterdam).

Oranjekalender 1964

Hoewel er geen enkele vogel op is afgebeeld, vragen we toch gaarne belangstelling voor de ook voor 1964 weer van zeer fraaie kleurenfoto's voorziene Oranjekalender. De opbrengst van deze kalender is n.l. bestemd voor het uiterst belangrijke werk van Pro Juventute. Men kan de kalender bestellen door f 2,90 over te schrijven op postgirorekening 51 74 00 van de Kalenderactie Pro Juventute te Amsterdam-Z.

K.Z.

The House Sparrow

De *huismus* mogt dan niet onze algemeenste vogel zijn, zijn aanwezigheid zelfs in het hart van grote steden maakt het des te verwonderlijker, dat vogelkundigen zo weinig aandacht aan deze soort hebben besteed. Weliswaar maakte onze landgenoot Daanje een loffelijke uitzondering op deze uitspraak, maar pas de publicatie van „The House Sparrow” door J. D. Summers-Smith maakt een eind aan de betrekkelijke veronachtzaming waaraan onder deze vogelsoort gebukt heeft gegaan. De nauwgezette lezer van ornithologische tijdschriften moge deze publicatie hebben verwacht, hij zal wellicht toch verbaasd zijn te vernemen, dat Summers-Smith een amateur-

Vogelkalender 1964

Rein Stuurman tekende twaalf aquarellen voor een „Vogelkalender 1964“, die in uitstekende reproductie en prettig formaat zeker een sieraad aan de wand zal zijn. De namen der maanden en dagen zijn ook in het Engels en Frans vermeld, de namen der afgebeelde vogels: *ekster, blauwe reiger, waterhoen, wilde eend (♂), kieviten, ringmus, boomvalk, vlaamse gaai, fazant (♂), keep, pestvogel*, en *barmsijs* uitsluitend in het Nederlands. Aan het eind van de maand kan men het kalendarium afknippen en de afbeelding als prentbriefkaart verzenden. Een charmant geschenk voor vogelvrienden. K. Z.

Vogelbeschermingskalender 1964

Nu De Olveh van 1879 de uitgave van de zo populair geworden Vogelbeschermingskalenders (tijdelijk?) heeft gestaakt, zet „Vogelbescherming“ de reeks voort, wat onvermijdelijk tot een prijsverhoging heeft geleid, maar ook voor f 3,25 zijn de 25 fraaie foto's beslist nog een koopje. En er zijn ook ditmaal weer juweeltjes bij, waaronder de voedselzoekende *drieteenstrandlopertjes* van Th. Mulder, die alleen al de bekroning van zijn inzending zouden hebben gerechtvaardigd. Toch vraagt men zich af, of het aantal inzendingen voor de jaarlijkse wedstrijd, die aan de uitgave van deze kalender verbonden is, zo gering is dat ook nu, evenals voor 1963, bijna de helft van de foto's van één fotograaf (in dit geval C. Scholtz) gekozen moet worden. De kalender verliest daardoor het karakter van jaarlijkse „wapenschouw“ van hetgeen de Nederlandse vogelfotografen presteren. (Of wordt er tegenwoordig zo weinig meer in zwart-wit gefotografeerd?)

Zoals gebruikelijk zijn er onderschriften bij de foto's door Ko Zweeres, waarin dit keer herhaaldelijk de aandacht wordt gevraagd voor het probleem der pesticiden. J. H.

Oranjekalender 1964. Uitg. Pro Juventute. Prijs f 2,90.

Vogelkalender 1964. Uitg. J. J. Kuurstra, Amsterdam. Prijs f 3,95.

Vogelbeschermingskalender 1964. Uitg. Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, Amsterdam. Prijs f 3,25. (Te bestellen door overschrijving van dit bedrag op postgirorekening 29213 van Vogelbescherming te Amsterdam).

VERENIGINGSNIEUWS

Vogelbeschermingswacht „Zaanstreek“

Met Jan Strijbos naar Nieuw-Zeeland

Op dinsdagavond 29 oktober a.s. verzorgt de heer Jan P. Strijbos een lezing met kleurenfilms over zijn reis naar Nieuw-Zeeland. Deze avond, die wij in samenwerking met de Jeugd-Natuurwacht in Krommenie organiseren, wordt gehouden in de grote zaal van de Concertzaal in Krommenie en begint om 8 uur precies. Deze lezing is bedoeld als *EXTRA* avond van het Winterseizoen 1963—1964. De toegangsprijs is bepaald op f 1,— voor volwassenen en f 0,50 voor scholieren. Kaarten bij de bekende adressen. De heer Strijbos staat er borg voor dat U een gezellige en leerzame avond zult hebben.

Over de avonden waarvoor U de gratis kaarten ontvangt volgen t.z.t. nadere bijzonderheden.

AANGEBODEN; Meyer Telemegortelelens, f = 40 cm/5,5, Practica-draad, 1 jaar gebruikt. B. Muusers, P. J. Troelstralaan 50, Zaandam.